

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. riouwstr. 59, wormerveer

adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

J. KEUNING — CULEMBORG

DOOR WEER EN WIND

En evenzo komt de Geest onze zwakheid te hulp; want wij weten niet wat wij bidden zullen naar behoren, maar de Geest zelf pleit voor ons met onuitsprekelijke verzuchtingen.

Rom. 8 : 26

Wij weten niet wat we bidden zullen, omdat we niet weten hoe Gods weg naar het heil loopt door het lijden van deze tegenwoordige tijd.

Een duidelijke demonstratie van die onwetendheid is de geschiedenis van Jozef.

Ik denk dat Jozef heel goed wist wat hij bidden moest: om bescherming tegen de haat van de broers en om een mooie carrière in de huishouding van Potifar en om spoedige bevrijding uit de gevangenis en om terugkeer naar zijn familie in Kanaän.

Maar ik denk ook dat hij later gezegd heeft: ik wist eigenlijk helemaal niet wat ik bidden moest. Want al die nare, die vreselijke dingen die me overkomen zijn en waar ik tegenin gebieden heb, — die heeft God juist gebruikt om mij en heel mijn volk zijn heil te doen zien. Wat heb ik eigenlijk in den blinde gebieden, toen ik zei: laat de broers me niet te pakken krijgen. Want toen ze me te pakken kregen, toen ze me de ondergang in schopten, — toen heeft God me voor hen uitgezonden om ons allemaal in het leven te houden.

Dat is nu, wat Paulus bedoelt als hij in vers 28 zegt: wij weten dat God alle dingen doet medewerken ten goede voor hen die Hij verheerlijken zal. Juist als wij zouden zeggen: nu gaat het volkomen mis met ons, dit is het einde van onze hoop, dit is de overwinning van de duisternis, juist dan gaat God met ons verder op de weg van het leven en van het licht.

Dáárom weten wij eigenlijk niet wat we bidden zullen. Je bidt om uitkomst, want je wilt leven. Maar de uitkomst blijft uit en wat je zo

zeer gevreesd hebt komt toch. Maar later blijkt dat je juist via deze wanhopige situatie zo ongedacht gezegend bent. Je meent, dat je enige kans op geluk bestaat in dat ene, waarop jij je hart hebt gezet. En je bidt erom. Maar de kans wordt je ontnomen en je denkt: nu ben ik verloren. En misschien ben je ook wel verloren. Maar vroeg of laat wordt duidelijk dat juist op deze manier het heil in je leven is doorgebroken.

Daarom bidden we wel en we bidden om dat wat ons het beste lijkt, we maken al onze wensen en begeerten aan God bekend. We zeggen: geef ons dit, want we hebben het zo nodig. We vragen: bewaar ons daarvoor, alstublieft, want het zal ons breken. Maar tegelijk moeten we zeggen: we weten het niet. Het zou best eens kunnen zijn dat onze hoop op de heerlijkheid van de kinderen Gods slechts werkelijkheid wordt via het lijden van deze tijd, — het lijden dat wij van ons wegbidden.

Wij weten echt niet wat wij bidden moeten, voor onszelf, voor de wereld, voor de mensen vlak naast ons, de mensen die ons zo lief zijn. We weten niet wat we bidden moeten, als het gaat om hun geluk, om de luister van hun leven.

En we zouden dan ook eigenlijk helemaal niet meer durven bidden, wanneer dat andere niet waar was, dat God zelf ons in onze zwakheid te hulp komt. God de Geest. Dat wil zeggen: die God, die niet op een afstand blijft, die niet uit de verte ons bemoedigend toesprekt, maar die op de een of andere manier — en laten wij niet denken, dat we precies weten, hoe — die op de een of andere manier zich

zo met ons inlaat, zich zo aan ons verbindt, dat we zeggen moeten: Hij is in ons gekropen. Hij is in ons bloed gaan zitten. Hij is de dynamiek van ons bestaan geworden. Wij, — dat zijn wij niet alléén, wij op onszelf, maar dat is ook: God in ons. God die — vaak tegen onszelf in — het geheim is geworden van ons eigenlijke „ik”. Nou, die God is het die, als wij bidden, ook bidt. En zijn vraag, zijn roep om heil, — dat is het eigenlijke van ons gebed geworden. Ons gebed, dat zo zwak is, zo verward en onzeker, en toch vol vertrouwen in God. Vertrouwen in die God, die ons vragen hoort, maar in al die vragen — hoe dwaas ze ook mogen zijn, hoezeer tegen ons heil in — toch ook nog iets anders hoort: de roep om werkelijk heil, heil dat Hij alleen geven kan en geven wil: Vader, dit wil ik, maar daarboven uit wil ik ook nog iets anders, iets wat meer is, — dat gebeuren gaat niet wat ik wil, maar wat u wilt, want dat alleen is goed. Dat alleen is de weg, de vaak zo verschrikkelijke weg, waarlangs uw heil komt.

Dát hoort God in ons gebed. Zelfs als wij het niet zeggen. Want wij zien vaak slechts dat ene, waaraan ons leven hangt, en we vragen erom met alles wat in ons is. We kunnen soms alleen maar zeggen: o God, dat niet, dát niet. Hoeveel kortzichtigheid is er niet in ons gebed. Hoeveel opstandigheid. Hoeveel ongelooft en twijfel.

Maar dat is niet het enige. Dat is zelfs niet het voornaamste. Wij bidden wel. Maar we bidden niet alleen. God zelf bidt in ons. God die zich zozeer aan ons verbonden heeft dat Hij aan onze kant is gaan staan, dat Hij door ons heen getrokken is. En in wat wij zeggen is ook iets van Hem. Is, ondanks alles, ook iets van Hem. Is boven alles uit ook iets van Hem. Iets dat ook het onze geworden is. Want wij leven. Maar we leven niet meer op onszelf. God leeft in ons.

Natuurlijk, zo ben ik niet helemaal. Er is ook nog een heleboel in me, dat zich aan de Geest onttrekt. En ik kan het één vaak niet eens van het ander onderscheiden. Want het is zo door elkaar verstrengeld dat ik er geen wijs uit kan worden. Maar God kan er wel wijs uit

In verband met de aanstaande vakanties zal Opbouw niet verschijnen op: 6 juli, 20 juli en 3 aug.

Het eerstvolgende nummer van Opbouw zal verschijnen op 13 juli.

worden. En als Hij mij hoort bidden, dan hoort Hij veel dat van mij komt, van mij alleen, van mij zoals ik ben zonder Hem. En dat is niet zo best. Maar daarbovenuit hoort God ook nog iets anders. Hoort Hij iets wat van de Geest is, wat van Hem zelf is. Van Hemzelf en mij. Van mij zoals ik ben met Hem samen.

Want ik bid wel. En in de woorden die ik spreek, de wensen die ik uit, is heel wat dat vreemd is aan God, tegen het heil in. Maar dwars door die woorden heen, voor mij onuitsprekelijk, is er de vraag om echt heil. De vraag die ik zelf vaak niet eens tot uitdrukking brengen kan, maar die de Geest voor mij vertaalt naar God toe. De vraag om dat wat me misschien breken zal. Maar toch: de vraag om de luister van mijn leven.

Zo bidden we voor onszelf. Zo bidden we voor de anderen om ons heen. We bidden om alles wat ons en die anderen gezond moet maken, gelukkig, stralend. Maar we weten niet wat we bidden moeten.

Hoe zouden wij dat weten?

in dit nummer

- 201 *Ds J. Keuning,*
Door weer en wind
- 202 *Drs W. G. Rietkerk,*
Veranderen (2)
- 203 *Dr J. Meulink,*
Het abortusvoorstel
- 204 *D. W. L. Milo,*
De Barmhartige Samaritaan
- 206 *Dr O. Mooiweer,*
Persschouw
- 207 *P. C. van Wijk,*
Terloops ...

Toch bidden we. We bidden onszelf en die anderen naar de zonneschijn toe. Maar God hoort in ons bidden nog iets anders: de vraag van de Geest die in onze woorden meesprekt. God hoort dit: dat we onszelf en die anderen naar Hem toe bidden, naar Hem toe smeken. Als het moet niet door de zonneschijn heen, maar door de nacht heen. Maar wel naar God toe.

En misschien kunen we niet eens meer bidden. Misschien zien we geen kans meer, woorden te vinden die het God duidelijk kunnen maken, wat we voelen, wat ons beweegt, wat ons bidden doet. Misschien kunnen we alleen nog maar kreunen: o God, o God. Maar zelfs dan is het God die ons te hulp komt en die zelfs een stomme schreeuw maakt tot een schreeuw naar Hem, een schreeuw die Hij hoort en beantwoordt. Die

Hij beantwoordt door te komen. Te komen door nacht en zonneschijn. Te komen met zijn heil voor ons, mensen. Te komen nu, vandaag, langs een verschrikkelijke weg, omdat Hij juist zo komen wil, voorgoed, met het leven zelf.

Het leven, dat nu al begint door te breken in ons doodse bestaan. Doordat we bidden gaan. Doordat de Geest ons te hulp komt. En dan gebeurt het: in mijn ongeloof gevangen bid en smee ik naar U toe.

De Geest die in ons woont verzucht en smeekt naar God, dat Hij ons in de Zoon doet opstaan uit de dood. Opdat ons leven nooit in weer en wind bezwijkt. Kom, Schepper, Geest, voltooi wat Gij begonnen zijt.

(Lied 247)

W. G. RIETKERK — ECK EN WIEL

VERANDEREN (2)

De vorige keer schreven wij dat het bij het wezen van de kerk behoort dat zij verandert (2 Kor. 3:18). Ik gaf toen vier grondregels door van de Amerikaan Richards.

Voor de term 'open doelgerichtheid' sprak mij zeer aan. Er moet weer ruimte komen in onze gemeenten voor groei, ruimte voor Gods Geest om ons zo om te vormen dat wij een instrument worden in Zijn hand om in onze tijd, tegenover de medemensen rondom ons in de 20e eeuw iets over te dragen van de liefde en waarheid van Christus. Tegenover de behoudende en defensieve, vaak ook ingezonken en verstarde gemeenten in de gereformeerde traditie is deze nadruk op de noodzaak te veranderen uit 2 Korintheërs 3 heel erg belangrijk.

Toch is er tegenover een front 'recht' ook een front 'links'. Over dit laatste wil ik in dit artikel wat breder schrijven.

Mijn informatie heb ik vooral geput uit het blad 'Hervormd-Nederland'. Hier kom je in aanraking met het andere uiterste van christelijk Nederland. Hier draait alles om 'aktie'. Je wordt geïnformeerd over anti-rassisme programma's, de actie 'Ban de bom' of 'Kernwapens de wereld uit', de beweging 'Nieuwe levensstijl', basisbewegingen en huisgemeenschappen. Hier is de nadruk op de noodzaak om te veranderen het intrappen van een open deur. Alles verandert hier en als sommige scribenten hun zin zouden krijgen zou er niets meer overeind blijven van wat in het verleden heilig was.

Twoe dingen wil ik over dit front aan de linker-zijde opmerken. In de eerste plaats spreekt er uit hun artikelen, akties en bewegingen, een bepaald élan, dat je niet onberoerd laat. Als voorbeeld daarvoor laat ik hieronder een artikel volgen uit H.N. 2-6-'79.

„Ik ga uw kerken, die grafkelders, openen”

De hand van de bevrijder was op mij en ik kwam in vervoering. Zijn geest voerde mij in een grote kerk, of deze protestants of katholiek was weet ik niet — men herkende er zichzelf niet —, waar een synode zetelde (dat was een gebruik bij christenen: men sprak er, hoewel het beter geweest was te luisteren, na te denken, zich te verheugen en te handelen).

Deze kerk was geheel gevuld met levende doden. Zij bewogen bijna niet meer. Hij deed mij tussen hen door wandelen in alle richtingen: ondanks hun aftakeling waren ze uitermate talrijk of althans tamelijk talrijk, laat ik niet overdrijven. Zij waren geheel en al uitgedroogd. Enkelen van hen nochtans hadden aantrekkelijk en sympathiek kunnen zijn.

Hij zei tot mij: Mensenkind, deze mummies, kunnen deze mummies

pastorale notities

„Geneesheer, genees uzelf!” De Here Jezus noemt dit een spreuk, die onder het volk leefde. Hij zei het in Nazareth, in de synagoge. Want daar dacht men hardop, dat Jezus in zijn vaderstad hetzelfde maar moest doen, waarvan men uit Kapernaüm gehoord had.

De spreuk, die de Here Jezus aanhaalde, sloeg, denk ik, bij wijze van voorbeeld op een dokter: altijd druk voor anderen en geen tijd voor zijn gezin en voor zichzelf.

Ik ken een doktersvrouw, die in de hall een nummertje trok en wachtte, totdat haar nummer afgeroepen werd. Toen ging ze de spreekkamer binnen en legde haar probleem op het bureau van haar man, haar zorg waarnaar hij onder het ontbijt geen oren had.

Wij zijn geneigd dat aan die dokter te verwijten en zijn vrouw te beklaan. Maar het is bekend, dat veel dokters bewust ervan afzien

hun eigen gezinsleden te behandelen. Dat is beter van niet. Voor allemaal.

De meeste predikantsvrouwen hebben soortgelijke problemen. Ze zijn de (onbezoldigde) assistentes in het werk van haar man en dus komen de lasten, die dat werk met zich meebrengt, ook op haar schouders terecht en soms zelfs op die van de kinderen. Het blijft wenselijk, dat gezin en werk van elkaar gescheiden gehouden worden. Althans, zoveel mogelijk. Je moet je thuis kunnen ontspannen en de geestelijke boog kan niet altijd gespannen zijn. Ik had onlangs met een collega te doen. In de brede gang van de ouderwetse pastorie zag ik vijf zwarte petten op de kapstok. Hoe het binnen was, wist ik al. Dat had ik door de vitrage gezien. Ook nog vijf zwarte vrouwen, de handen gevouwen in de schoot. Waarover spraken zij? Ook dat wist ik. Uit ervaring. Zij spraken over de preken van deze afgelopen zondag en over de sterfgevallen van de laatste veertig jaar.

Maar waar waren nu die leuke jongens van de dominee? Ik hoorde het van de dochter, die moeder hielp bij het vele dienen. Ze zijn naar een vriend, thuis is er voor hen toch niks aan.

A. H. Algra, Sliedrecht

herleven? Ik zei: Eeuwige bevrijder, gij weet het. Hij zei tot mij: Spreek een waarschuwing tegen deze levend-doden; zeg tot hen: levend-doden, hoort het woord van de bezieler der profeten; zo spreekt hij die met zijn leven betaalt om vrij te maken: ik zal opnieuw geest in u laten komen opdat gij herleeft; ik zal de banden van uw angst en van uw gierigheid losmaken; ik zal u uit de verkalkte tradities en de geestelijke bekrompenheden bevrijden; ik zal uw oogkleppen afnemen en wat uw harten doet verdrogen, zal ik wegnemen; ik zal de mensen die gij van het wonderlijke nieuws hebt buitengesloten, hervinden; ik zal geest in u leggen en gij zult daardoor leven, en dan zult gij weten wie ik ben.

Ik sprak deze waarschuwing zoals mij bevolen was. En terwijl ik sprak deden zich geluiden voor en verschillende bewegingen: de levend-doden verzamelden zich in 'huisgemeenten' en 'basis-gemeenschappen' en andere soortgelijke dingen. Zij kregen weer fut, hun preken waren niet langer buitenwereldlijk en hun huid werd weer gevoelig voor de smarten van de wereld. Maar ze hadden nog geen werkelijk profetische bezieling.

Hij sprak daarom tot mij: Spreek een gebed uit over de geest, spreek een echt gebed uit, mensenkind; zeg tot de geest: aldus spreekt de Levende die doet leven: Geest, kom van de vier windstreken uit alle plaatsen waar men lijdt en strijdt voor allen, blaas op deze koude

lijken en zij zullen leven.

En ik sprak het gebed uit zoals mij bevolen was en de geest kwam in hen terug en zij begonnen te leven, zij en hun dissidenten kwamen overeind: een geweldig grote menigte.

Hij zeide tot mij: Mensenkind, deze uitgedroogde mummies zijn de leden van de kerken. Zij zeggen in hun synoden, althans de meest scherpzinnigen onder hen: Het is met ons gedaan. Wij hebben alle invloed verloren, alle prestige en alle geloofwaardigheid; wij hebben het te lang op een akkoordje goegoid met de ongerechtigheden; onze woorden zijn wind; wij hebben geen toekomst meer; wij zijn tot kruimels geworden.

Profeteer daarom en zeg tot hen: Zo spreekt onze bevrijder, de bezieler der profeten: Ik ga uw grafkelder-kerken openen, uw grafkelder-identiteiten en uw grafkelder-tradities; ik zal u doen opklimmen van onder de aarde en gij zult het licht van mijn zon weerzien, o mijn volk. Gij zult de gehele bewoonde wereld vervullen, mijn enige heilige land. Allen samen zult gij een profetisch woord en een profetisch gedrag hebben. Dan zult gij werkelijk weten wie ik ben, die u zal doen opstijgen van onder de aarde zoals een lang vernederd volk zich opricht.

Ik zal mijn geest in u geven, opdat gij herleeft met die ganse mensheid die ik liefheb. De aarde is voor u. Ik zal er u allen tezamen op vestigen. Dan zult gij in waarheid

ondervinden dat ik een bevrijder ben die belooft en vervult — luidt het woord van de levende.

Naar Ezechiël 37, door Roger Parmentier (vertaling C. M. Overdeelve)

—o—

Uit deze eigentijdse parafrase van Ezechiël 37 proeft u de geestdrift waarvan Hervormd Nederland zich de tolk wil maken.

Het tweede wat ik hierbij wil opmerken is van meer kritische aard. De kern van mijn kritiek op deze bewegingen aan de basis 'links' is dat ik daar iedere geestelijke houding mis. Dat is misschien vreemd gezegd, want het kan de indruk wekken dat ik een pleidooi voer voor stichtelijkheid of vrome woorden. Toch weet ik het niet beter uit te drukken. Met een geestelijke houding bedoel ik: een houding van vertrouwen op God en Zijn Woord, de realiteit vyan het gebed, de noodzaak van wat de Engelsen 'guidance' noemen en vooral een soort stilzwijgen over het werk van Christus.

Dit laatste komt ook uit in de bovengescreven parafrase van Ezechiël 37. Ik vraag mij af of je zó'n profetie uit het Oude Testament wel zó rechtstreeks mag overbrengen op onze situatie in het Nieuwe Verbond **zonder er de naam van Christus** bij te noemen. De vraag dringt zich vaker bij mij op: is het werk van Christus, Zijn Kruis en Zijn Opstanding bij al deze 'basisbewegingen links' nog wel de basis? Hebben deze basisbewegingen wel een echte basis? Welke is het?

De parafrase van Ezechiël 37 ging in Hervormd Nederland gepaard met een artikel waarin gepleit werd voor een „profetische kerk” waarin „profetische planning” de plaats inneemt van een „bestaande-ordeplanning”. Citaat: „Bij profetische planning gaat het in de eerste plaats om een nieuwe situatie van heil, die in de profetie wordt aangeduid. Misschien is die toekomstige situatie alleen nog maar te omschrijven met 'geen geweën, geen tranen'! enz. Maar ook dan al kan de planning gaan bepalen wiens tranen het eerst gedroogd moeten worden, wat daarvoor nodig is, wat een kerkelijke gemeente dan heeft te doen en met wie zij dit heel-zijn kan bewerken.”

Het valt op dat ook in dit artikel de naam van Christus ontbreekt. De kerk moet worden omgevormd tot een stoot-troep voor veranderingen en bevrijding van de wereld. Dit noem ik nu het andere uiterste waartegen wij ons moeten verweren als het gaat om 'veranderingen in de gemeente'.

Hoe wonderlijk het misschien ook mag klinken, maar volgens de bijbel is de „bevrijding” allereerst iets wat **in het verleden** gebeurd is. God heeft in Christus de wereld met zichzelf verzoend (2 Cor. 5: 19). Dat moet worden gevierd en

daarna uitgedragen in woord en daad. Kanalen vormen waarlangs Christus tot de mensen komen kan. Zij moeten naar Hem verwijzen. Zij zijn geen doelen in zichzelf.

Bij alle activiteiten aan de basis links dreigt deze verworteling verloren te gaan. Zodra dit gebeurt krijgen hun woorden en daden iets drammerigs en humanistisch. Dat geldt ook voor dit artikel van dr J. Commissaris.

Het woord „profetie” en „profetisch” wat hij om de andere zin gebruikt, suggereert wel een bijbelse inhoud, maar als het de inhoud heeft die hij eraan geeft (nl. alles wat op de bevrijding van de ganse mensheid betrokken is) dan is dat niet typisch bijbels. Het kan met die inhoud geladen evenzeer toegepast worden op alle marxistische bevrijdingsbewegingen.

Het woord profetie en profetisch wordt innerlijk uitgehold als het zich niet allereerst verbindt met de grote Profeet en Zijn werk aan het kruis. Het is juist omdat ik dit mis, dat ik in dit tweede artikel mij richt tegen dit front links. Het is onze opdracht om noch naar rechts, noch naar links uit te glijden, maar tussen verstarring en uitholling in onze weg te gaan achter Christus aan, die niets liever wil dan dat alle mensen behouden worden (1 Tim. 2: 4) en dat wij ons laten gebruiken om Zijn gerechtigheid en liefde gestalte te geven in onze tijd. Een heel kleine poging in die richting was ook de actie voor de **Kerk-Turken** in het nummer van 'Opbouw' twee weken geleden. Er waren verrassend veel positieve reacties. Op dit moment (donderdag 21 juni) zijn er adhesiebetuigingen binnengekomen van 34 mensen en een bedrag van f 955,— waarvan hieronder de verantwoording volgt:

W.E. te E. 25,—; A.v.d.W. te G. 100,—; J.C.v.D. te D.-R. 100,—; A.P. v.d.V. te K. 25,—; N.A.v.H. te A. 150,—; A.C.-v.G. te Z. 50,—; E.V. te H. 20,—; A.S.D. te A. 15,—; F.G. te E. 50,—; A.O. te A. 10,—; E.B. te G. 50,—; A.E.D.-V. te M. 10,—; H. G. te U. 50,—; J.M.-V. te M. 25,—; J.M.B.-V. te R. 25,—; S.H.B.-v.O. te A. 100,—; J.A.A.S. te V. 100,—; J.H.-v.d.S. te R. 50,—; Gironummer: 280960 Ned. Geref. Kerk te Eck en Wiel. Adhesie aan: W. G. Rietkerk, Burg. Verbrugweg 16, Eck en Wiel.

Hartelijk bedankt voor uw steun. De actie is nog maar 4 dagen oud, dus ik verwacht dat er nog meer onderweg is. Maar het blijft nog een aantal weken open, dus voor wie nog niets deed: kom over de brug en doe iets tot steun van de christen-Turken, die tot ons land de toevlucht namen.

Inmiddels is het stilzwijgen rond de Kerk-Turken verbroken en horen wij meer positieve berichten, zoals o.a. dat er vóór 1 sept. a.s. geen Turk uit ons land wordt gezet. Toch blijft onze steun voor hen nodig, want een toezegging dat ze als vluchteling mogen blijven, is er nog niet.

J. MEULINK — ENSCHEDE

Het abortusvoorstel

Wat er aan vooraf ging

Jarenlang hebben we geleefd onder de bepalingen van de wet van 1886, waarin abortus provocatus was ondergebracht bij misdrijven tegen het leven.

Medische indicatie, nl. levensgevaar voor de vrouw of de vrucht werd echter als strafuitsluitingsgrond aanvaard.

In de loop der jaren zijn de opvattingen over de toelaatbaarheid van abortus sterk veranderd. Zo werd het begrip medische indicatie verruimd. Niet alleen levensgevaar van de vrouw, maar ook bedreiging van de geestelijke of lichamelijke welstand van de vrouw werd eronder gebracht. Daarna werd zelfs sociale indicatie (een nogal vraag begrip) als strafuitsluitingsgrond aangevoerd. Steeds meer won de gedachte veld, dat de autonome mens zelf mag bepalen hoe hij zijn leven mag inrichten.

Een rol speelde hier ook bij het feit, dat abortus een eenvoudiger medische ingreep vereiste. Voor velen is abortus provocatus thans niet meer dan een normale medische ingreep op één lijn liggend met het wegnemen van een blinde darm.

Deze veranderde opvattingen hadden ook consequenties voor het vervolgingsbeleid. Hier kwam nog bij, dat de wet van 1886 ook enkele leemtes had. Handhaving van de wet werd steeds problematischer. Momenteel functioneert deze wet in feite niet meer en daarmee werd ons land een „paradijs” voor hen, die abortus provocatus wilden plegen.

Sinds de zestiger jaren wordt nu gediscussieerd over de vraag, hoe de nieuwe wet er zal moeten uitzien. Handhaving van de oude nog bestaande wet is nl. onmogelijk geworden.

Bij deze discussies staat de vraag centraal, of het afbreken van een zwangerschap anders dan als uiterste middel tot redding van het leven is toegestaan.

In 1970 werd het wetsontwerp Lamberts-Roethof ingediend. Daarin werd abortus niet meer strafbaar gesteld, behalve als deze plaats vindt door een medisch onbevoegde. Beslissing over abortus was een zaak van overleg tussen vrouw en arts. Dit voorstel werd niet in de Kamer behandeld.

Bij de vorming van het kabinet-Biesheuvel werd een afspraak gemaakt, over een abortusregeling. In aansluiting daarop verscheen in 1972 het wetsontwerp afbreking van zwangerschap van Stuyt-Van Agt. Daarin werd voorgeschreven een advies van een multidisciplinair team, waarbij de bescherming van het leven van de vrucht en de ernstige bedreiging van het geestelijk en lichamelijk welzijn van de vrouw moest worden afgewogen. De geneeskundige had echter de uiteindelijke beslissing.

Wegens de val van het kabinet-Biesheuvel werd dit ontwerp niet verder behandeld.

Op 23 januari 1975 kregen we het ontwerp Van Schaick-Van Leeuwen. In plaats van Van Schaick kwam later mevr. Gardeniers.

In dit ontwerp werd afbreking van zwangerschap verboden, tenzij voortzetting van de zwangerschap voor de lichamelijke of geestelijke gezondheid van de vrouw een ernstige bedreiging meebrengt en die bedreiging slechts door afbreking van de zwangerschap kan worden afgewend.

In maart 1975 volgde het initiatief-ontwerp Geurtsen-Veder Smit, een ontwerp dat dicht bij dat van Lamberts-Roethof lag. Op 6 mei kwam een aangepast wetsontwerp Lamberts-Geurtsen-Veder Smit. Dit ontwerp werd door de Tweede Kamer aanvaard, waarop het ontwerp Gardeniers-Van Leeuwen werd ingetrokken. Het V.V.D.-P.v.d.A.-ontwerp sneuvelde echter in de Eerste Kamer.

Bij de laatste kabinetsformatie was dit vraagstuk weer een heet hangijzer. Tenslotte werd afgesproken, dat het kabinet zich tot taak stelde vóór 1 januari 1979 een wetsontwerp in te dienen. Indien men daarin niet slaagde, zouden initiatieven vanuit de Kamer worden afgewacht.

Terwijl over allerlei zaken afspraken werden gemaakt en met name over bescherming van mensenrechten in andere werelddelen stoere afspraken werden gemaakt, ontbrak in het regeerakkoord elke normstelling voor het ongeboren kind.

Het wetsontwerp Ginjaar-De Ruiter

In het begin van 1979, het jaar van het kind, is het kabinet er tenslotte in geslaagd een wetsontwerp „Afbreking Zwangerschap” in te dienen. Daar het ontwerp al bij het voorleggen aan de Raad van State in grote lijnen bekend was, is in te vroeg stadium de discussie hierover ontbrand.

Het is wel duidelijk geworden, dat men er voortaan wijs aan doet over de voorlopige tekst, die aan de Raad van State wordt voorgelegd, niets naar buiten te brengen.

De hoofdlijnen van het wetsontwerp Ginjaar-De Ruiter zijn de volgende: Abortus van een vrucht die buiten het moeder-lichaam levensvatbaar is, blijft verboden en wordt gestraft als een misdrijf tegen het leven.

De eerste dertien weken mag abortus plaats vinden in erkende klinieken. Nadien alleen in ziekenhuizen.

De zwangerschap mag niet worden afgebroken voor de zesde dag nadat de vrouw de geneeskundige heeft bezocht met het verzoek de zwangerschap af te breken. De behandelende geneesheer moet er zich van vergewissen, dat abortus de enige uitweg is voor de noodsituatie en dat de vrouw vrijwillig en na zorgvuldige overweging om deze ingreep vraagt. De arts moet daarbij ook wijzen op andere oplossingen.

De uiteindelijke beslissing is voor verantwoordelijkheid van de vrouw. Na de abortus moet er voldoende nazorg zijn voor de vrouw en de haren. Overtreding van de voorschriften kan gestraft worden met straffen tot maximaal een jaar gevangenisstraf of boeten tot maximaal f 100.000,—.

Het valt op, dat in dit wetsontwerp de beoordeling van de noodsituatie overgelaten wordt aan de vrouw en de arts tesamen. Feministen zijn van oordeel, dat hiermee het principe van „baas in eigen buik” geweld wordt aangedaan. Ze vergeten daarbij, dat in feite de vrouw tenslotte zelf de beslissing heeft.

In de Memorie van Toelichting lezen we, dat de omstandigheden, die een afbreken van de zwangerschap rechtvaardigen zich niet laten vertalen in algemene termen, laat staan in een wettelijke formule vastleggen.

Daarom werd het niet mogelijk geacht de gevallen van nood in de wet te omschrijven. „Een specifieke norm omtrent de rechtmatigheid of wederrechtelijkheid van abortus provocatus ontbreekt dus in bijgaand wetsontwerp.”

Dit is wel het meest kenmerkende van het wetsontwerp nl. dat een algemene normstelling ontbreekt. De overheid laat dit nu maar aan de verantwoordelijkheid van anderen over.

Hierin verschilt dit ontwerp principieel met het voorstel Gardeniers-Van Leeuwen. Daarin werd als noodsituatie aangegeven als voortzetting van de zwangerschap voor de lichamelijke of geestelijke gezondheid van de vrouw een ernstige bedreiging meebrengt. Hier werd dus een (ruime) medische indicatie aanvaard, maar een sociale indicatie of het ongewenst zijn van het kind afgewezen als noodsituatie.

Het is waar, dat ook bij deze omschrijving interpretatieverschillen mogelijk zijn en in de praktijk wel eens een te ruime uitleg gegeven zou kunnen worden, maar een norm was hier tenminste wel gesteld.

In dit ontwerp ontbreekt echter elke norm en daarmee elke grens.

We zitten nu helemaal op het hellend vlak.

Eerst werd alleen abortus provocatus toegestaan bij bedreiging van het leven van de moeder.

Daarna begon men te spreken van medische indicatie in het algemeen. Toen kwam men met lichamelijke of geestelijke indicatie.

Vervolgens met sociale indicatie.

Nu is er geen enkele grens meer. De vrouw beslist zelf, wanneer volgens haar een noodsituatie aanwezig is.

In de 2e plaats wil ik wijzen op de grens van dertien weken. Juridisch is dat een onding. Hoe wil men die grens nu exact bepalen?

Waarom die grens van dertien weken is gesteld, is in de Toelichting ook niet erg duidelijk. Het is mogelijk, dat men deze grens stelt, omdat na dertien weken eerder complicaties kunnen optreden.

Of speelt op de achtergrond de gedachte, dat bij een menselijk leven in ontwikkeling de beschermwaardigheid toeneemt? Zo ja, dan wordt hier een principieel verwerpelijke gedachte aangehangen.

Immers bij de conceptie wordt het unieke patroon vastgelegd van een individu. Vanaf dat eerste moment kan men al niet meer zeggen, dat abortus zo iets is als een ongekwalificeerde daad.

Ook de bedenktijd van vijf dagen is een zinloze zaak, die niet meer dan schijn-rem inbouwt. In het wetsontwerp Gardeniers-Van Leeuwen had deze bedenktijd wel zin, omdat daar een overlegprocedure dwingend was voorgeschreven.

Nu zal deze bepaling een dode letter blijken te zijn. Hetzelfde geldt trouwens van meer bepalingen.

Opvallend is ook, dat in dit ontwerp de overheid in vergaande mate delegeert naar de samenleving, naar abortusklinieken en ziekenhuizen. Kunnen zij deze verantwoordelijkheid wel aan?

Eveneens is een minpunt, dat allerlei zaken bij algemene maatregel van bestuur zullen worden geregeld. Daarop heeft de volksvertegenwoordiging vrijwel geen invloed.

Afgezien nog van de ernstige principële bezwaren, moet gesteld worden, dat dit ontwerp uit juridisch oogpunt een wanproduct is.

Merkwaardig is, dat in dit wetsontwerp alleen sprake is van de vrouw. Deze wordt metterdaad baas over eigen buik.

Nu is bij de verwekking van een kind ook altijd nog een man betrokken. In dit wetsontwerp speelt de echtgenoot van de vrouw geen rol.

(vervolg op pagina 205)

De Barmhartige Samaritaan

Misschien kent u het verhaal van die reizigers, die in het heilige land werden rondgeleid? Het komt hier op neer, dat een gids hun alle historische plaatsen wist te wijzen, van Bethlehem af tot Gethsemane toe. Maar toen hij hun tenslotte de herberg van de barmhartige Samaritaan toonde, ontstond terecht twijfel. Iemand zei: dat was een gelijkenis en geen historie — nu vertrouw ik de rest ook niet meer.

Heel pienter. Misschien werden die reizigers vroeger wel enigermate bij de neus gevat. Maar vandaag gaat dat anders. De gidsen in Israël zijn rijksambtenaren, goed opgeleid en goed gecontroleerd. Ze vertellen geen onzin, want Israël wil de deviezenstroom niet in de waagschaal leggen. En de opgravingen, in volle gang, tonen telkens aan dat de overlevering veel waarheid doorgaf uit een rijk verleden.

Neem nu het geval van die barmhartige Samaritaan. Een boeiende gelijkenis. Daarover is vandaag meer te vertellen, aan de hand van Bijbel en opgravingen. Alleen al dit: dat de Heiland nooit fantasiën opdiste, maar in zijn spreken vlak bij de realiteit stond, zijn materiaal voor het oprapen had.

Mattheüs en Marcus verzwijgen de gelijkenis van de B.S. Hoewel ze de toepassing, de hoofdzaak, vermelden. ¹⁾ Lucas is de enige, die ook de gelijkenis vermeldt. ²⁾ Maar hij is ook de laatste Evangelieschrijver geweest, die de zaken vooraf nauwkeurig heeft onderzocht. ³⁾ Het zal zijn aandacht hebben getrokken, dat deze boeiende gelijkenis tussen de wal en het schip dreigde te vallen.

Welnu. Jezus, die het grootste deel van zijn leven in Galilea had gewoond, trok enkele honderden kilometers Zuidelijk naar Jerusalem. Daar zou het laatste hoofdstuk van zijn leven plaats grijpen. De weg van het Noorden naar Jerusalem ging ofwel door het Over-Jordaanse; ofwel over Samaria, ⁴⁾ langs Jericho, ⁵⁾ over de steile woestijnweg naar Jerusalem, waar Bethanië het eerste voorstation was.

En inderdaad nam Jezus die laatste weg. Na Jericho kwam, aan de uitvalsweg, de geschiedenis van de blinde(n) ⁶⁾ en direct na de gelijkenis blijkt Jezus in Bethanië te zijn geweest. ⁷⁾ Het beeld, dat Jezus de Farizeeën ophing, was uit het leven van de vorige dag gegrepen.

Eerst had Hij de Sadduceeën het zwijgen opgelegd. ⁸⁾ Toen namen de rechtzinnige Farizeeën Hem onder vuur. Het was een goede kennismaking met de heilige stad: kruisvuur van links en rechts. Daar vertelde de Heiland de gelijkenis van de B.S., als illustratie van zijn onderwijs in de naastenliefde.

—o—

Die karavaanweg van Jericho naar Jerusalem is er nog. Een kale, dorre weg, over zanderige heuvels en barre rotsen, onder de verzengende zon. Geen schaduw, geen rustplaats. Oorspronkelijk liep die weg meest langs de bedding van de beek Krith. Tegenwoordig is hij wat korter, maar nog kronkelig, vermoeiend en onherbergzaam. De oude delen worden voor militaire doeleinden gebruikt.

Jerusalem ligt 800 meter boven zeeniveau, Jericho ligt er 250 meter onder. De afstand, zo'n 30 kilometer, vraagt dus een hele klim van meer dan duizend meter. Is een vlakke weg van 30 km in een dag te wandelen, zeker wanneer men naar beneden gaat — wanneer de reis naar boven werd gemaakt, klimmende en in een Oosters klimaat, werd de weg in tweeën genomen.

Welnu, sinds mensenheugenis stond aan de pas van de Rode Rotsen, halverwege Jericho, een herberg. De fundamenten zijn blootgelegd en zichtbaar. Het is op een kruispunt tussen de oude en de nieuwe weg. Voor mensen die „opgingen” de enige gelegenheid om te overnachten, veilig voor rovers. Want boven deze herberg, op een rots, stond in Jezus' dagen een Romeins fort. De fundamenten zijn blootgelegd en zichtbaar tot op de huidige dag. Deze herberg was de enige veilige plek op een kronkelende en gevaarlijke weg, vol verrassende bochten en zijdalende.

Het is logisch, dat deze weg slechts één herberg telde. De mensen die af-

daalden naar Jericho hadden meestal de herberg niet nodig. Veel verkeer zal er niet geweest zijn. Een herberg zal nauwelijks genoeg omzet hebben gehad van de „opgaande” reizigers, om te bestaan.

Even een intermezzo als het mag. Toen de jonge Jezus, twaalf jaar oud, in de tempel was „voorgesteld”, gingen zijn ouders zonder Hem een dagreis ver. Dat is tot Jericho. Toen misten zij Hem en gingen (twee dagen) terug, „op” naar Jerusalem. Na totaal drie dagen ($1 + 2 = 3$) kwamen ze in de stad en vonden Hem in de tempel; leest u Luc. 2 : 44, 45 eens na? Dan nu verder. Wat betekent die ene herberg? Dat Jezus, sprekende over de B.S., slechts één herberg op het oog kan hebben gehad: die van de Rode Rotsen. Daar zal Hij met zijn leerlingen juist een nacht hebben doorgebracht. En iedereen kende die herberg. De omgeving, nu nog beangstigend en uitputtend, was algemeen bekend. Dat daar rovers rondhingen, die vanaf heuveltoppen naderkomende reizigers ongezien konden bespieden, wist iedereen. En wanneer rovers een loslopende reiziger wilden „uitkleden”, konden ze hem gemakkelijk een eindje terzijde slepen — niemand behoefde er iets van te zien.

Wordt het beeld van de B.S. helder? Het kostte immers geen enkele moeite om, wanneer iemand een schim van een slachtoffer meende te zien, een volgende heuvel aan de andere kant te passeren. Dan liep men niet in een val en had geen last met een dood of levend slachtoffer. Zo ging men „als tegenover hem voorbij”, zegt de statenvertaling. Precies zoals sommige mensen vandaag een andere kant opkijken, wanneer ze iets ergs zien gebeuren.

De priester uit Jerusalem daalde af. Hij had haast om de gevaarlijke weg in één dag af te leggen en voor donker in het veilige Jericho te zijn. De Leviet ging het net zo. Was er een dode te betreuren — wel, heilige mannen mochten er zich niet aan verontreinigen. Was de man nog in leven — hij zou onder de brandende zon de avond niet halen. Elk stilstaan kon licht hind'ren, zei de dichter al.

Maar daarna kwam de B.S. Die zat al in vijandelijk gebied.⁹⁾ Hij liep zelfs in Jerusalem risico. Had weinig te verliezen en moest dubbel uitkijken, want hier zou niemand zijn dood wreken. De B.S. zag het slachtoffer, zo goed als de anderen het hadden gedaan. Hij ging niet om de volgende heuvel heen, maar liep er recht op af. Zag dat de man nog in leven was, gaf hem soelaas: wondbehandeling en een opkikkertje.

Toen dacht hij na over de mogelijkheden. Hij had de reis naar Jericho voor donker kunnen doen, als de anderen. Maar hij laadde de stumper op zijn ezel, want zag mogelijkheden voor hem. En voetje voor voetje ging het ... naar de enige herberg, theoretisch 7 km ver. Hij onderzocht en behandelde het slachtoffer verder — waarbij het zeker te laat werd om tijdig in Jericho te komen. Daarom bleef hij een nacht over.

Het slachtoffer haalde de morgen. Nieuwe hoop, nieuwe mogelijkheden. De B.S. wist nu de waard te bewegen, zijn zorgen over te nemen. Op kosten van B.S. natuurlijk, want de ander was „uitgekleed”. En half werk is geen werk. Hij betaalde dus twee schellingen, twee verpleegdagen vooruit en kreeg toen zoveel crediet van de waard, dat hij een eventuele slotbetaling te zijner tijd zou mogen doen.

En zo is het gekomen. Wanneer u vandaag op de pas van de Rode Rotsen komt en de nog aanwezige ruïnes ziet, kunt u een extra dimensie aan uw Schrift-kennis toevoegen. Dan is de gelijkenis een warmbloedig stukje Oosters leven geworden. Zodat de toepassing van de naastenliefde ook wat duidelijker is.

—o—

En tenslotte. Wie waren ook weer die Samaritanen?

Een bar en boos volkje, waarover u in de Bijbel de ontstaansgeschiedenis kunt vinden.¹⁰⁾ Geen wonder dat de wettische Jood een afkeer van dat gespuis had. En dat nu juist de wettische Farizeeërs dat verhaal moesten aanhoren, om de wet der liefde te verstaan! Ook Jezus zond aanvankelijk zijn leerlingen niet naar heidenen en Samaritanen¹¹⁾ — maar later genas Hij wel een aantal melaatsen, zonder de Samaritaan buiten te sluiten. En laat nu die ene Samaritaan de wet der dankbaarheid mogen demonstren ...¹²⁾

Toen de Heiland later het gesprek met de Samaritaanse vrouw had¹³⁾ trok dat ieders aandacht. Want Joden gingen niet om met Samaritanen.¹⁴⁾ Maar weer waren het de Samaritanen, die de goede beurt maakten: want zij vroegen Hem te blijven.¹⁵⁾ Hetgeen beschamend was voor de Joden rondom de Zee van Tiberias, waar men Hem vroeg te vertrekken.¹⁶⁾ En later heeft Filippus in Samaria met blijdschap het Evangelie mogen brengen.¹⁷⁾

Een gelijkenis blijft een illustratie. Maar Jezus' woorden stonden vlak bij de realiteit. Zo dicht dat men Hem op dit punt niet lastig viel. Niemand zei Hem: dat is een verzonnen verhaal.

Zodat ook zijn conclusie onontkoombaar is: „doe gij even zo”.¹⁸⁾ Want wat we aan de minste van zijn broeders hebben gedaan, dat hebben we Hem gedaan.¹⁹⁾ Maar er zijn velen — rechtzinnige verbondskinderen, leden van de ware kerk en zo — die achter buitenkerkelijke Samaritanen aan zullen komen.²⁰⁾

1) Mtt. 22 : 34-40; Mrc. 12 : 28-31 — 2) Luc. 10 : 25-37 — 3) Luc. 1 : 3 — 4) Luc. 9 : 51-56 — 5) Mrc. 12 : 46 — 6) Mtt. 20 : 30 en Luc. 18 : 35 — 7) Luc. 10 : 38 — 8) Mtt. 22 : 34 — 9) Joh. 8 : 48 — 10) 2 Kon. 17 : 24-41 — 11) Mtt. 10 : 5 — 12) Luc. 17 : 16 — 13) Joh. 4 : 9 — 14) id. tekstaken — 15) Joh. 4 : 39, 40 — 16) Luc. 8 : 37 — 17) Hd. 8 : 4-25 — 18) Luc. 10 : 37 — 19) Mtt. 25 : 40 — 20) Luc. 13 : 30.

Vervolg van pagina 204

Het abortusvoorstel

Wel geeft het ontwerp er blijk van, dat men er kennis van draagt, dat bij de conceptie ook een verwekker betrokken is.

In art. 5 wordt nl. gesproken over de gevolgen voor haarzelf en de „haren”. In het volgende lid van dat artikel lezen we verder over de nazorg voor de vrouw en de „haren”. Hieronder kan volgens de Toelichting ook de verwekker worden begrepen. Deze behoeft echter niet in het overleg te worden betrokken.

Van een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van een echtpaar voor het kind, dat geboren of vernietigd zal worden, lezen we niets.

Het C.D.A.-program en het wetsvoorstel

Is het wetsvoorstel te rijmen met het C.D.A.-program?

In het program van uitgangspunten van het C.D.A. lezen we: „Vanuit de erkenning dat het menselijk leven een gave van God is, is een publieke rechtsbescherming daarvan geboden. Dit geldt in bijzonder voor het gehandicapte leven. Het geldt echter in even grote mate voor het ongeboren en het naar het einde neigende leven.”

Hier worden dus uitdrukkelijk het gehandicapte, het ongeboren en het naar het einde neigende leven op één lijn gezet. Terecht, want de overheid moet opkomen voor het leven in alle fasen.

In het verkiezingsprogram staat voorts te lezen: „het streven naar bescherming van de mens dient zich ook uit te strekken tot het ongeboren leven.

Het C.D.A. stelt aan zwangerschapsonderbreking dan ook zeer strikte voorwaarden. Abortus mag alleen worden toegepast in gevallen waarin voortzetting van de zwangerschap een ernstige bedreiging vormt voor de lichamelijke of geestelijke gezondheid van de vrouw.”

Deze uitspraak ligt geheel in de lijn van het ontwerp Gardeniers-Van Leeuwen. Geen abortus **tenzij** ernstige bedreiging voor lichamelijke of geestelijke gezondheid van de vrouw.

Het is duidelijk, dat het nu aanhangige wetsontwerp niet uitgaat van „neen, tenzij”, maar van „ja, tenzij”. Abortus is toegestaan, tenzij ... En dat tenzij betreft in feite alleen de situatie, dat het ongeboren kind levensvatbaar is.

In een interview met het Reformatorisch Dagblad heeft minister De Ruiter gezegd, dat het wetsontwerp in de lijn van de C.D.A.-gedachte ligt zoals deze in het program werd verwoord.

Ik mis voor deze merkwaardige stelling een argumentatie. Wel voegt hij er aan toe, dat niet alles wat in een verkiezingsprogram als ideaal wordt geschetst, politiek haalbaar zal blijken te zijn, maar, aldus De Ruiter, in principe is wel degelijk rekening gehouden met de grondgedachte van het C.D.A.-program: beschermwaardigheid van het ongeboren leven en hulp aan de vrouw in nood.

In feite wordt echter in het wetsontwerp aan het ongeboren kind, dat buiten de moeder nog niet levensvatbaar is, helemaal geen publieke rechtsbescherming geboden. De verantwoordelijkheid wordt bij de vrouw gelegd en de overheid onttrekt zich aan de verantwoordelijkheid, die zij heeft als dienares van God.

Verder vergist De Ruiter zich ook, als hij stelt, dat het verkiezingsprogram het C.D.A.-ideaal omschrijft. Het verkiezingsprogram is vrijwel gelijk aan het ontwerp Gardeniers-Van Leeuwen. T.a.v. dit ontwerp is herhaaldelijk betoogd, dat het niet gelijk gesteld kan worden met het gebod van God, omdat de overheid heeft te rekenen met de zedelijke draagkracht van het volk. In dit ontwerp en dus ook in het vrijwel gelijke verkiezings-

program was dus al in zekere zin gerekend met de politieke haalbaarheid. Het was al een compromis. En dat is begrijpelijk. Men wist immers bij het opstellen van het verkiezingsprogramma hoe de situatie was. Deze is sindsdien ook niet veranderd.

Bovendien zijn de uitgangspunten van het C.D.A.-programma en het wetsontwerp zo verschillend, dat de stelling van De Ruiter als zouden deze in één lijn liggen, volstrekt onjuist is. Met zulke uitspraken doet men de geloofwaardigheid van de christelijke politiek geen goed.

De conclusie

De conclusie moet helaas zijn, dat het wetsontwerp niet slechts juridisch beneden de maat is, maar wat erger is, nalaat aan het ongeboren leven publieke rechtsbescherming te geven. Het wetsontwerp betekent een totale legalisatie van abortus provocatus.

Het wetsontwerp staat voorts ook op gespannen voet met de verklaring van 20 november 1959 van de Verenigde Naties over de „rechten van het kind”. Daarin wordt o.m. uitgesproken: „Aangezien het kind op grond van zijn lichamelijke en geestelijke onrijpheid bijzondere bescherming en zorg nodig heeft, met inbegrip van geëigende wettelijke bescherming, zowel vóór als na de geboorte.”

Behalve deze zin uit de preambule lezen we ook nog in beginsel 4, dat het kind en zijn moeder beiden bijzondere zorg en bescherming moeten krijgen, met inbegrip van voldoende prenatale en postnatale zorg.

De onbepaalde beschikking over het leven van het ongeboren kind, die de moeder in overleg met de geneeskundige nu krijgt, is in strijd met de Bijbelse ethiek en met de nationale en internationale rechtsbeginselen.

Helaas zien we, dat bij vele christenen het verweer tegen dit wetsontwerp maar slap is. Daar is een oorzaak voor.

Al jaren lang is nu over het abortusvraagstuk gediscussieerd.

Verscheidene wetsontwerpen zijn gestrand. Intussen is de situatie zo, dat abortus straffeloos kan worden verricht. Iedereen wil graag, dat deze politieke twistappel zal verdwijnen. Er moet toch eens een eind aan de onzekerheid komen. We kunnen niet eindeloos de discussie blijven voeren. Het gevaar is groot, dat de gedachte rijst: laten we nu dit wetsontwerp maar aanvaarden. Er komt toch niet iets beters.

Een ander gevaar is, dat men zegt (en het wordt al gezegd): als we dit wetsontwerp niet aanvaarden, komt er een wet tot stand door samenwerking van P.v.d.A. en de V.V.D. Dit mag geen argument zijn om zijn stem te geven aan een principieel verwerpelijk voorstel.

Bovendien, een wetsontwerp van de P.v.d.A. en de V.V.D. zal nauwelijks iets verschillen van dit ontwerp. Men vergelijk maar het nu voorliggende wetsontwerp met het ontwerp Lamberts-Geurtsen-Veder Smit. Ze lijken sprekend op elkaar, ondanks de protesten die we nu van socialistische en soms ook van liberale kant horen tegen het wetsontwerp Ginjaar-De Ruiter.

De voornaamste verschillen zijn, dat in het eerste ontwerp de termijn van vijf dagen ontbreekt (en deze heeft in het wetsontwerp toch weinig zin) en voorts, dat niet 13 weken na de conceptie een behandeling in het ziekenhuis wordt voorgeschreven. En dat is juridisch een twijfelachtige zaak, terwijl hier ook van medische zijde vraagtekens geplaatst worden.

Het voorliggend wetsontwerp is dan ook geen compromis.

Het is een neerslag van de visie, dat de mens autonoom is.

Wat is dan het alternatief, zo kan men vragen.

Nu is er een alternatief geboden in de vorm van een wetsontwerp ingediend door ds Abma en dr Verbrugh. Het is een duidelijk wetsontwerp, dat abortus verbiedt, tenzij het leven van de moeder door de zwangerschap bedreigd wordt.

Het is echter jammer, dat bij dit voorstel niet meer gerekend wordt met de mogelijkheid de wet ook daadwerkelijk te handhaven. Daardoor wijkt het wel erg ver af van de bestaande praktijk en rekent het te weinig met de zedelijke draagkracht van ons volk.

Het is voor mij zelfs de vraag, of het wetsontwerp niet iets te ver gaat. Abortus op grond van geestelijke indicatie wordt in dit voorstel afgewezen. Is het wel gewenst dit te allen tijde te verbieden? Ik denk b.v. aan een geval waarbij een zeer jong meisje als gevolg van verkrachting in verwachting is, terwijl het zeker is, dat zij op haar leeftijd door het moederworden geestelijk te gronde zal gaan.

Wanneer men bij dit voorstel meer in de richting was gegaan van het vroegere C.D.A.-ontwerp had men de C.D.A.-fractie in een moeilijke situatie hebben gebracht. Deze fractie had dan moeten kiezen tussen het regeringsontwerp, dat veel lijkt op het indertijd afgewezen socialistisch-liberale voorstel en het S.G.P.-G.P.V.-voorstel, dat veel overeenkomst had met het oude C.D.A.-voorstel.

Ik vrees, dat men met dit voorstel niet veel steun van C.D.A.-kant zal krijgen.

Wat het C.D.A. betreft, daarvoor is het enige redelijke alternatief, dat men desnoods in de oppositie gaat. Ik behoor niet tot hen, die het kabinet-Van Agt liever vandaag dan morgen naar huis willen sturen, maar dit

voorstel lijkt me wel een reden om een kabinetscrisis te riskeren.

Het is waar, dat de overheid moet rekenen met de zedelijke draagkracht van het volk. Men mag niet uit het oog verliezen, dat over het abortusvraagstuk in ons land zeer verschillend gedacht wordt. Anders zal een wet onuitvoerbaar blijken te zijn en in de praktijk bindende kracht missen. **Daar zijn echter grenzen.** Juist nu het gaat over de publieke rechtsbescherming van het menselijk leven. Wanneer men nalaat het ongeboren leven te beschermen, wat zal er in de toekomst dan gebeuren met het gehandicapte en het naar het einde neigende leven gebeuren?

Ik ben het in deze geheel eens met wat de heer K. H. Mollema in de rubriek „lezers schrijven” van Ned. Gedachten van 17 maart schreef: „Indien het anno 1979 voor een partij die het Evangelie als richtsnoer, als norm, aanvaardt, niet mogelijk blijkt om inzake het ongeboren leven enige bescherming te bieden dan moeten we ten langen leste maar geen verantwoordelijkheid willen dragen voor een wet, waarin die norm geen gestalte kan krijgen. Als dan de meerderheid van het volk — wie zegt dat trouwens? — zonodig een geliberaliseerde abortuswetgeving wil, dan moet die meerderheid dat ook maar zelf doen.”

Onze volksvertegenwoordiging draagt hier een zware verantwoordelijkheid. Politiek, zo zei prof. Van Ruler, is een heilige zaak. De overheid geeft haar ambtelijk zegel, haar fiat aan een bepaalde fase van geestelijke ontwikkeling.

Het is waar, dat wij onze eigen verantwoordelijkheid behouden. Gods gebod gaat verder dan dat van de overheid.

Een wet echter tot stand gekomen met medewerking van een christelijke partij zal het zedelijk bewustzijn van ons volk sterk beïnvloeden.

Tegen dit wetsontwerp past slechts een duidelijk **neen**.

Gij zijt die mijn kern hebt gevormd,
die mij weefde in de schoot mijner moeder,
en ik loof u in het besef
dat ik ben eerbiedwekkend van maaksel,
een wonder is wat gij schiept.
Mijn wezen kent gij volkomen.
Mijn oorsprong was u niet verholen
toen ik in het verborgene gevormd werd,
als in diepten der aarde ontworpen.
Uw oog zag mij, vormeloos nog:
in uw boek waren alle geschreven
de dagen dezer formering,
toen er nog niet één daarvan was.

O. MOOIWEER — ENSCHEDE

persschouw

DE TWEEDE KERKDIENT

Opnieuw circuleren er allerlei berichten in de pers omtrent de tweede kerkdienst, die op zondag gehouden wordt. Al is er volgens kerkhistorici ergens niets nieuws onder de zon in dit opzicht, toch merkt men over het algemeen een bepaalde neergang op in de belangstelling voor de middagdienst of avondkerk op de eerste dag van de week. Zo lazen wij pas in het altijd lezenswaardige blad „Kerknieuws” van Scheps een mededeling betreffende de (syn.) gereformeerde kerk te Heerlen:

„HEERLEN — Vanwege het sterk teruglopend bezoek aan de tweede kerkdienst heeft de kerkeraad besloten aan de gemeente voor te stellen deze dienst af te schaffen. Vier van de acht kerken in de classis Maastricht gingen er al eerder toe over slechts één dienst op de zon-

dag te houden. De tweede kerkdienst wordt gemiddeld door 35 mensen bezocht. (Volgens opgave in het „Jaarboek 1978 van de gereformeerde kerken in Nederland” telt deze gemeente 822 zielen, O.M.). Uit een onder deze mensen gehouden enquête blijkt, dat ongeveer de helft voorstander is van handhaving van de tweede dienst. De kerkeraad stelt aan de gemeente voor in plaats van deze dienst een intensief vormings- en toerustingsprogramma op te zetten, dit in samenwerking met de hervormde gemeente. „Op die manier willen we dan toch bereiken wat de catechismusprediking ook beoogde: lerend bezig-zijn met het geloof en het handelen van de gemeente in de wereld”, aldus de kerkeraad in een schrijven aan de gemeenteleden.”

Het is interessant om in dit verband kennis te nemen van een artikel, dat wij tegenkwamen in het Eindhovense kerkblad: „Kontaktsleutel” een uitgave van onze gemeente aldaar in samenwerking met de chr. gereformeerde kerk ter plaatse. Het bewuste artikel werd overgenomen uit het „Fries Dagblad” van 19-2-’79. Het handelt over dezelfde materie en aksentueert een bepaald element, dat door velen over het hoofd wordt gezien:

„Na de zondag samenkomst der gemeente

Gister na de preek, bij de koffie, kregen wij opeens een gesprek over wat men tegenwoordig noemt de tweede dienst. Dat is dan de kerkdienst op zondagmiddag, waarin bij ons in Hakvoorde als regel geprekeet wordt uit de aloude Heidelberger Catechismus. Wij voelen ons daarbij in goed gezelschap, omdat er gemeenten zijn, ook in Friesland, waar de middagdienst weer nieuwe belangstelling heeft gekregen, nu de dominee de catechismus behandelt als het troostboek.

Maar dat nu daargelaten, er zijn mensen, die vinden, dat je best met één keer kunt volstaan. Hier in Hakvoorde zijn het er weinigen en onder hen zijn ook nog enkele jongelui, die brommers hebben, het zaterdagavonds laat maken en op zondagmorgen moeten uitslapen. Het is in zo'n eenvoudige gemeente als die van Hakvoorde, waar weinig nieuwe lichten worden ontstoken, dus in hoofdzaak een theoretische kwestie. Maar als Gurbe naar Holland is geweest, naar zijn neef, dan heeft hij weer stof tot spreken.

Nu heeft hij gister zijn eigen standpunt eens ontwikkeld. Hij zei nl.: ik heb van huis uit iets mee ge-

kregen. Wij zijn uit een geslacht, waarin allerlei hoogkerkelijke opvattingen geen invloed hadden. En wij leerden al jong, dat een kerkdienst niet te vergelijken is met b.v. een concert of een theatervoorstelling, waar bezoekers moeten worden gelokt en tevreden worden gesteld. Waar de bezoekers *klanten* zijn.

De kerkdienst, zei Gurbe, is een samenkomst van de gemeente. De hele gemeente moet weten, dat het háár samenkomst is. Wij worden ook niet uitgenodigd door de kerkeraad om te komen — dan zouden we toch weer klanten zijn — maar de kerkeraad, die in naam van de Here Jezus de leiding heeft van de gemeente, maakt ons bekend, wanneer *wij als gemeente zullen samenkomen*. En dan komen wij samen, als gemeente. Want het is *onze eigen samenkomst*, als gemeente. Zo zit dat, zei Gurbe, je bent lid van de gemeente, of je bent alleen maar donateur en ongeregelde klant. Je moet maar kiezen."

Tot besluit memoreren wij enkele opmerkingen, die Prof. dr G. P. van Itterzon maakte in zijn rubriek: „Vragenbus" in „Hervormd Weekblad", het blad, dat de verspreiding van de beginselen der confessionele vereniging tot doel heeft. In het

nummer van 15 maart jl. gaat de genoemde emeritus-hoogleraar nader in op een vraag over kerkdiensten op tweede feestdagen en schrijft dan aan het slot:

„Intussen staan niet alleen de kerkdiensten op de tweede feestdagen in beide kerkgemeenschappen (bedoeld zijn de hervormde kerk en de (syn.) gereformeerde kerken, O.M.) op de tocht, maar hier en daar ook de tweede kerkdiensten op zondag. Er was eens een argeloos iemand, die meende, dat na de sluiting van een kerk op zondagavond de morgendienst veel voller zou worden. De praktijk heeft hem geleerd, dat het omgekeerde het geval was. Waar de tweede diensten achteruitgaan of zelfs worden opgeheven, gaat het op de (niet al te lange) duur met de morgenbeurten bergafwaarts. Een gegeven uit de praktijk om ernstig over na te denken."

Wij horen ook in onze kringen zo nu en dan stemmen klinken, die erop attenderen, dat voor sommigen één kerkdienst met één goede preek per zondag genoeg is. Dat geluid komt dan, let wel, niet uit de hoek van allerlei randkerkelijken (ook dat gebeurt frekwent), maar uit de richting van overigens

meelevende gemeenteleden. Het is noodzakelijk om ook in dit opzicht de vinger aan de pols te houden. We dienen juist in deze moderne eeuw elke vorm van verschraling van het leven der kerk tegen te gaan en te streven naar het optimale in het betrokken-zijn op God en de verkondiging van Zijn Woord!!

WEST-DUITSLAND — Ook dit jaar zullen ongetwijfeld weer velen in W-Duitsland op vakantie gaan en gaarne een kerkdienst willen bijwonen. Op tal van plaatsen waar Nederlandse lucht- en landmacht militairen gelegerd zijn, is de Protestants Geestelijke verzorging iedere zondag werkzaam.

Ook Cogma (contact-orgaan gereformeerde militairen en alleenstaanden), samen met de commissie „militairen buitenland" van de Chr. Geref. kerken willen hierbij gaarne de helpende hand bieden. De plaatsen waar U,

door P. C. van Wijk - Zaltbommel

Het verhaal van de rijke jongen¹⁾

(1)

Een bekend verhaal: een rijke jongen komt bij de Here Jezus met een duidelijke vraag (zie Matth. 19 : 16-26; Mark. 10 : 17-27; Luk. 18 : 18-27). In drie evangeliën hetzelfde verhaal, telkens verbonden met een gedeelte waarboven de vertalers hebben gezet „het loon voor het volgen van Jezus".

Je kent het verhaal: Een jongen vraagt aan de Heiland wat hij moet doen om zalig te worden; en als hij het antwoord heeft gehoord gaat hij bedroefd heen. Wat Jezus van hem vraagt is hem te veel. Dat antwoord is trouwens ook nogal wat: „Verkoop wat je bezit en geef het aan de armen."

Een ongemakkelijk antwoord voor die jongen.

Een ongemakkelijk antwoord ook voor jou. Denk maar even aan je platen en je boeken.

Verkoop wat je hebt.

Daar zitten we mee, terwijl we behagelijk rondkijken in onze gemeubileerde huizen en de rente laten bijschrijven op onze spaarbankboekjes.

En we haasten ons om onszelf en anderen te vertellen dat de Here Jezus die opdracht aan de jongen niet letterlijk bedoeld kan hebben óf, als dat toch het geval zou zijn, Hij in ieder geval iets dergelijks niet van iedereen vraagt. Van ons b.v. niet en we halen heel vroom de geschiedenis van Ananias en Saphira erbij (Hand. 5), waarin Petrus duidelijk tot Ananias zegt dat hij geen verplichting had om land te verkopen (vers 4). Is het dan zo'n wonder dat die jongen bedroefd heenging? Hij bezat veel!

—o—

De eerste vraag van die jongen is: „Wat moet ik **doen**?" Hij wil wat goeds doen om de zaligheid te verwerven. Gereformeerde mensen haasten zich om te vertellen dat onze **goede** werken ons de zaligheid niet bezorgen maar dat we uit genade zalig worden. Maar toch... Al stellen we deze vraag niet hardop, stilletjes denken we allemaal wel eens zo. Het eeuwig leven krijgen, zalig worden, dat willen we allemaal wel. Daar willen we nog wel wat voor doen ook. 't Is goed om je eens af te vragen, waarom je verschillende dingen doet. Waarom je naar de kerk gaat, waarom je op de jeugdvereniging

zit, waarom je probeert kerkelijk mee te leven. Waarom? Zoek je echt Góð daarin of zoek je eigenlijk jezelf?

Waarom geloof je?

Zelfs die vraag is in dit verband belangrijk.

—o—

Is het je wel eens opgevallen dat die rijke jongen niet de enige is geweest die aan Jezus de vraag stelde wat hij moest doen om eeuwig leven te verkrijgen? In Lukas 10 : 25 lezen we dat een wetgeleerde diezelfde vraag stelde. Jezus wijst die man dan op de wet, maar laat de inhoud van de wet door de wetgeleerde zelf opzeggen (10 : 27). In het gesprek met de jongen noemt Jezus de geboden. Welke geboden moet ik onderhouden?

En dan hoort die jongen ze uit Jezus' mond.

Het antwoord dat die jongen dan geeft, moeten we maar heel ernstig nemen. Hij zegt dat hij al die geboden in acht heeft genomen en als vanzelfsprekend denkt hij daarbij: „Waarom schiet ik nu nog tekort, wat moet er nu nog meer gebeuren?"

En Jezus? Gaat Hij die jongen vermanen dat dat onmogelijk kan: al Gods geboden houden? Gaat Hij die jongen vertellen dat ál ons werken onvolkomen is?

Welneen!

Hij kijkt die jongen aan en Markus vertelt erbij dat Jezus die jongen

liefkrijgt, hem liefdevol aankijkt. Deze uitdrukking komt in de bijbel niet zo vaak voor. Van Johannes wordt gezegd dat Jezus hem liefhad (Joh. 13 : 23). Paulus zegt dat Jezus hem heeft liefgehad (Gal. 2 : 20) en hetzelfde lezen we ook van Lazarus (Joh. 11 : 3). Het antwoord van die rijke jongen dóet Jezus wat. Hij ziet in die jongen iemand die serieus wil leven, die probeert in zijn leven iets goeds tot stand te brengen. Die jongen is geen ongelovige, die jongen maakt van de godsdienst geen goedkoop zaakje.

Maar met één ding heeft hij moeite: alles verkopen en de opbrengst aan de armen geven, dát ziet hij niet zitten, dat is niet haalbaar. Jezus ziet het zwakke punt bij die jongen en juist op dát punt doet Hij een appél op hem. Voor die jongen geldt: wie niet haat (op de tweede plaats zet) alles wat hij aan stoffelijk goed bezit, kan Mijn discipel niet zijn.

We weten niet zoveel van die jongen. We kunnen rustig aannemen dat hij op een eerlijke manier aan zijn rijkdom is gekomen. Maar die rijkdom is iets van hemzelf geworden, hij bezit dat alles niet meer als niet-bezittende. Die rijkdom kan hij zien, maar een schat in de hemel, waarover Jezus het heeft, is iets onzichtbaars.

Toch is de weg die Jezus wijst de enige weg tot behoud. Daarop wijst de Heiland die jongen kort en krachtig, maar ook liefdevol.

(wordt vervolgd)

1) Eerder geplaatst in „Verkenning".

ook als vakantieganger van harte welkom bent zijn:

Blomberg 9.30 uur (Duitse tijd) in het P.M.T.

Borgholzhausen (Teutoburgerwald) 10.00 uur (Duitse tijd) in het P.M.T.

Bramsche (bij Osnabruck) 10.00 uur (Duitse tijd) in het gemeindehaus Johanneskirche a.d. Lutterdam.

Hohne/Bergen (Luneburgerheide) 10.00 uur in het P.M.C.

Schöppingen: (Westfalen) 10.00 uur in het P.M.C.

Seedorf-Zeven: nabij Bremen om 10.00 uur in het kerkgebouw nabij P.M.C.

Stolzenau a.d. Weser: Aangezien het militair tehuis onlangs is afgebrand worden kerkdiensten gehouden in een Duitse kerk. Inlichtingen omtrent deze plaats en tijd tel. 05761-1051 tst. 294.

Op al deze plaatsen is de tijd: *Duitse tijd*.

MAASTRICHT — Vakantiegangers in Zuid-Limburg kunnen kerkdiensten bijwonen in de Ned. Geref. kerk. Plaats: de Waalse Kerk, Pleterstraat 6; tijden: 9.30 en 17.00 uur. Het kerkgebouw bevindt zich ten Z.O. van het Vrijthof.

BREDA — Met ingang van 1 juli vindt de tweede dienst niet meer om 19.00 uur maar om 17.00 uur plaats.

De ochtenddienst blijft beginnen om 8.45 uur.

VAKANTIEREGELING

Wilt u, als er *dringende* berichten moeten worden opgenomen, deze rechtstreeks aan de drukkerij doorgeven? Deze regeling, i.v.m. vakantie, zou moeten gelden tot eind juli.

ADRESSEN

DRS W. G. RIETKERK — Het nieuwe adres van Drs W. G. Rietkerk is: Lameruslaan 33, 3571 LA Utrecht, tel. 030-718327.

DS E. ZWARTEVEEN — Vanaf 26 juni is het adres van Ds E. Zwarteveen: Fernhoutstraat 35, 8266 EC Kampen, tel. 05202-21259.

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
Drs H. de Jong;
Mr. dr J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds E. R. Postma;
Drs W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds K. Muller,
Riouwstraat 59,
1521 SC Wormerveer
Tel. 075-282589

Kerknieuws en berichten over kerkelijke/christelijke activiteiten te zenden naar:

„Kerknieuws Opbouw”,
Brugakker 36-22,
3704 LP Zeist,
Tel. 03404-50278

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-12452

Advertentieprijs:

35 ct per mm.
familieberichten
30 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Abonnementenadministratie:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288
Gironr. 404945 t.n.v. van
Geref. Persveren. Heem-
stede.

Abonnementsprijs:

f 40,— per jaar of f 21,—
per halfjaar.
Buitenland f 45,— p. jaar
of f 60,— per luchtpost.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november

...indien ik ooit mijn
bete alleen heb gegeten
zonder dat de wees
daarvan at...

job 31:16a, 17

we hebben weer
een wachtlijst met
ruim 200 kinderen
die op adoptie
wachten...!

grijp vóór uw
vacantie de
telefoon en
bel onze secretaresse nu!

03443-2079 b.g.g. 03449-1659

of stort uw gift op één
van onze rekeningen!

is f 55,— per maand voor u
een bezwaar, doe het dan samen met anderen

stichting

redt een kind

secretariaat: dr guépinlaan 23 - 4032 nh ommeren (gld.)

postgiro: 1599333 t.n.v. stichting redt een kind te zwolle

bank: raiffeisenbank, zwolle, rek.no. 37.73.32.860